

KONCEPCJA SMART VILLAGE DLA WSI MALCZYCE

Gmina Malczyce

„Smart Malczyce w Krainie Łęgów Odrzańskich”

Gmina
Malczyce

Przystan tu...

Opracowana przez **Gminę Malczyce**

Malczyce, maj 2024

Institucja Zarządzająca PROW 2014- 2020 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Koncepcja Smart Village opracowana przez Gminę Malczyce, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich w na lata 2014 -2020.

Kraina Łęgów
Odrzańskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Spis treści

- I. Krótka charakterystyka obszaru.
- II. Krótka charakterystyka/opis partnerstwa w ramach opracowania koncepcji.
- III. Opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzenia konsultacji z lokalną społecznością.
- IV. Uproszczona analiza słabych i mocnych stron (analiza SWOT) obszaru objętego koncepcją.
- V. Plan włączenia społeczności w późniejszą realizację koncepcji, ze szczególnym uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołeckiej w tym procesie.
- VI. Lista projektów, składających się na jej realizację, obejmujących komponent cyfrowy lub środowiskowy lub klimatyczny.
- VII. Opis w jaki sposób koncepcja może być zmieniana/aktualizowana.

I. Krótka charakterystyka obszaru

Malczyce to jedna z jedenastu miejscowości tworzących gminę wiejską Malczyce i jednocześnie jej siedziba. Malczyce leżą na terenie powiatu średzkiego w województwie dolnośląskim. Dawnej wieś, ta, była znaczącym obszarem przemysłowo – rolnym. Dziś jest istotnym węzłem kolejowym, znajdującym się na zmodernizowanej trasie Wrocław- Drezno (przez Legnicę, Bolesławiec, Węglińiec).

Wieś Malczyce usytuowana jest tuż nad rzeką Odrą, która jest mekką dla wędkarzy oraz kajakarzy. Ci drudzy coraz chętniej korzystają z tutejszego, lecz nie oznakowanego szlaku kajakowego. Przez teren wsi przebiegają, znajdujące się na obszarze całej gminy, szlaki piesze i rowerowe:

✓ **piesze:**

- międzynarodowy szlak pątniczy - droga św. Jakuba Via Regia;
- międzynarodowy szlak pątniczy - pomocnicza droga św. Jakuba Via Regia;
- spacerowy szlak zielony, turystyczny PTTK.

✓ **rowerowe:**

- Malczycka trasa rowerowa- szlak wrzosowy;
- pętla lokalna Szlak Odry- powiatowa pomocnicza- trasa czerwona;
- Szlak Odry- regionalna główna trasa niebieska;
- Nadodrzańska Malczycko- Średzka lokalna trasa Szlaku Odry- trasa żółta.

Malczyce pochwalić się mogą również walorami historycznymi. Na ich terenie znajduje się bowiem:

- Cerkiew Zwiastowania Przenajświętszej Bogurodzicy, będąca dawnym kościołem ewangelickim. Zabytek wpisany został do rejestru w 1992 roku;
- Neogotycki kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z 1905 r.
- Kamień upamiętniający najwyższe poziomy wód Odry w Malczycach.

Charakterystycznym dla krajobrazu Malczyc jest stara, industrialna fabryka celulozy (dawna papiernia). Niegdyś miejsce pracy wielu okolicznych mieszkańców, dziś o klimacie wręcz apo-

kaliptrycznym. Tutaj również działały cztery stocznie rzeczne. Aktualnie funkcjonuje tylko jedna, a jej właścicielem jest firma MALBO Sp. zo.o.

Liczba mieszkańców Malczyc, na dzień 31 grudnia 2021, kształtowała się na poziomie 3202 mieszkańców (źródło: https://www.polskawliczbach.pl/wies_Malczycepolska). Wieś Malczyce zamieszkiwana jest przez ponad połowę społeczności całej gminy. Pięćdziesiąt procent jej mieszkańców stanowią kobiety. Struktura populacyjna kształtuje się następująco:

- ponad 60% stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym,
- niecałe 20% stanowią mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym,
- nieco ponad 20% to mieszkańcy w wieku poprodukcyjny.

Wieś Malczyce, podobnie jak cała gmina, charakteryzuje się spadkiem liczby mieszkańców. Powyższe podyktowane jest ujemnym przyrostem naturalnym, który jest zjawiskiem charakterystycznym dla całego kraju. W latach 2017-2021 liczba mieszkańców całej gminy zmniejszył się o ponad 280 osób (źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Malczyce na lata 2023-2030).

W Malczycach siedzibę swoją ma Gminny Ośrodek Kultury i Sportu. Zgodnie ze statutem, realizuje on zadania z zakresu kultury, sportu i rekreacji. W swoich strukturach posiada bibliotekę publiczną oraz świetlice wiejskie, które zlokalizowane są w różnych częściach gminy. Na terenie Malczyc znajduje się również infrastruktura sportowa i turystyczna, tj. boisko piłkarskie, hala sportowa, siłownia zewnętrzna, place zabaw, a także wiaty turystyczne. Tutaj także swoje siedziby mają placówki oświatowe, tj. szkoła podstawowa, przedszkole oraz żłobek.

Na terenie wsi Malczyce działa kilka organizacji pozarządowych. Wśród nich warto wymienić Stowarzyszenie Sympatyków Malczyc i Okolic. Z inicjatywy jego członków powstała, i działa do dnia dzisiejszego - Izba Muzealna w Malczycach. Zwiedzający ją goście, podziwiać mogą wiele ciekawych eksponatów związanych z przed i powojenną historią Malczyc. Aktywnie działającą organizacją społeczną jest także Ochotnicza Straż Pożarna w Malczycach, Klub Sportowy ODRA Malczyce, a także Uniwersytet Seniorów Trzeciego Wieku. Naturalnym jest,

że przedstawiciele tych organizacji, są jednocześnie lokalnymi liderami. Osobami, które inicjują społeczne działania i aktywizują mieszkańców wokół wyrażanych idei.

II. Krótka charakterystyka/opis partnerstwa w ramach opracowania koncepcji

Koncepcja przygotowana została w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, tj. Stowarzyszeniem Sympatyków Malczyc i Okolic oraz Ochotniczą Strażą Pożarną w Malczycach. Rolą obu partnerów, przy wykorzystaniu narzędzi online (m.in. profile w mediach społecznościowych) i offline (m.in. poczta pantoflowa) była m.in. funkcja informacyjna dotycząca procesu tworzenia koncepcji, wkład intelektualny, dzielenie się wiedzą i pomysłami.

III. Opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzenia konsultacji z lokalną społecznością

Do udziału w pracach nad opracowaniem koncepcji, zaprosiliśmy mieszkańców wsi Malczyce. Zaproszenie do udziału w stacjonarnych, otwartych spotkaniach, skierowane zostało do społeczności lokalnej za pośrednictwem Internetu oraz pocztą pantoflową. Prace nad koncepcją miejsce miały w dniach 16 i 29 kwietnia br. w siedzibie Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu. W procesie opracowania koncepcji, wykorzystaliśmy jakościowe metody badawcze. Głównym narzędziem badawczym były warsztaty. W ich efekcie powstała uproszczona analiza SWOT wsi Malczyce oraz wypracowane zostały propozycje smart projektów. Podczas warsztatów na bieżąco rewidowane były wcześniej zakładane - zgodnie z wnioskiem grantowym – korzyści dla społeczności lokalnej. Docelowo smart projekty skupiają się na poprawie jakości życia, podniesieniu jakości usług lokalnych, poszanowaniu środowiska i klimatu i po części rozwiązaniu problemów dotyczących niedoinwestowania. Lista projektów znajduje się w tabeli 1.

IV. Uproszczona analiza słabych i mocnych stron (analiza SWOT) obszaru objętego koncepcją

Na pierwszym (16 kwietnia br.), warsztatowym spotkaniu, w którym udział wzięła lokalna społeczność, wspólnie wypracowaliśmy uproszczoną analizę SWOT dla Malczyc. Analiza ta to nic innego jak porządkowanie informacji w zakresie posiadanych cech wewnętrznych (mocne

i słabe strony) oraz zewnętrznych (szanse i zagrożenia). Najwięcej uwagi poświęciliśmy tym pierwszym, gdyż to właśnie one warunkują nasze być albo nie być. To cechy, na które mamy wpływ i które – w odpowiedzi na lokalne potrzeby - możemy kształtować.

Mocne strony Malczyc:

- organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Miłośników Malczyc i Okolic, Ochotnicza Straż Pożarna w Malczycach, Uczniowski Klub Sportowy oraz Uniwersytet Seniorów Trzeciego Wieku
- Izba Muzealna
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, w tym biblioteka zlokalizowana w budynku PKP
- infrastruktura sportowa (boiska, hala sportowa, siłownia zewnętrzna, place zabaw)
- infrastruktura turystyczna (wiaty, stacja naprawy rowerów)
- targowisko miejskie
- ośrodek zdrowia
- placówki oświatowe: szkoła podstawowa, przedszkole, żłobek
- bezpłatna, elektryczna komunikacja gminna
- szlaki piesze i rowerowe
- rzeka Odra (rozwija się wędkarstwo i kajakarstwo)
- zabytki sakralne (kościół, cerkiew) i przemysłowe (stara fabryka celulozy)
- stocznia rzeczna

Słabe strony Malczyc:

- brak bazy noclegowej i gastronomicznej
- małe zaangażowanie społeczności lokalnej
- niedobór w infrastrukturze turystycznej
- promocja Malczyc
- Internet

Mając powyższe na uwadze, zaplanowane przez nas rozwiązania SMART, uwzględniają cechy wewnątrz naszej wsi. Niemniej, warto również wspomnieć o nielicznych, z punktu widzenia niniejszej koncepcji, lecz istotnych - zewnętrznych cechach Malczyc:

Szanse:

- zewnętrzne źródła finansowania: rządowe i europejskie
- rozwój usług społecznych

Zagrożenia:

- starzejące się społeczeństwo
- izolacja społeczna

V. Plan włączenia społeczności w późniejszą realizację koncepcji, ze szczególnym uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołdeckiej w tym procesie

W celu włączenia społeczności lokalnej w realizację koncepcji, niezbędne jest wykorzystanie zróżnicowanych narzędzi i form kontaktu. Począwszy od kontaktu bezpośredniego (m.in. spotkania z mieszkańcami, prezentowanie efektów podczas lokalnych wydarzeń oraz zachęcanie do partycypacyjnego udziału w działaniach na rzecz budowania dobra wspólnego), poprzez umiejętne wykorzystanie rozwiązań cyfrowych, w tym m.in. stron www oraz mediów społecznościowych (m.in. publikacja koncepcji w celu zapoznania się z dokumentem, informacja na temat możliwości wprowadzania zmian do koncepcji wraz z instrukcją).

Niezwykle ważną rolę w procesie włączania społeczności w realizację koncepcji, odgrywa sołtys i rada sołdecka. To właśnie oni odpowiedzialni są za komunikację z mieszkańcami, konsultowanie projektowych działań, koordynację smart projektów, oddziaływanie na lokalne władze, tworzenie atmosfery sprzyjającej budowaniu dobra wspólnego, jak także dzielenie się gotową koncepcją poprzez upublicznianie i rozpowszechnianie.

Cele planu komunikacji:

- aktywizacja społeczności lokalnej
- zapewnienie pełnej informacji o zasadach realizacji koncepcji
- partycypacja społeczna

- wsparcie w procesie
- upowszechnienie efektów
- pogłębianie współpracy i sieciowanie
- działania na rzecz dobra wspólnego

Grupy docelowe działań komunikacyjnych:

- lokalni liderzy
- sołtys i przedstawiciele rady sołeckiej
- instytucje samorządowe m.in. GOKIS, placówki oświatowe
- przedstawiciele organizacji pozarządowych
- mieszkańcy
- przedsiębiorcy

VI. Lista projektów, składających się na jej realizację, obejmujących komponent cyfrowy lub środowiskowy lub klimatyczny

29 kwietnia br. podczas drugiego ze spotkań, wraz z przedstawicielami społeczności lokalnej, wypracowaliśmy listę pięciu smart projektów. Uwzględniają one komponent cyfrowy oraz środowiskowy. Szczegółowy opis projektów zawiera tabela 1.

Tabela.1. Lista projektów

	Nazwa /tytuł projektu lub działania	Krótką charakterystyka projektu/ działania
1.	Malczycki Rozkład Jazdy (projekt zawiera komponent cyfrowy)	Projekt polega na stworzeniu aplikacji na telefon, dzięki której mieszkańcy Malczyc, będą mieli dostęp do zawsze aktualnego rozkładu jazdy lokalnych autobusów. Aplikację będzie można pobrać bezpłatnie zarówno na telefony z systemem Android oraz iOS . Osoby i instytucje odpowiedzialne: sołtys i rada sołecka oraz Malczyckie Usługi Komunalne, które na co dzień zarządzają lokalną komunikacją (w swoich zasobach

		<p>mają elektryczne autobusy) oraz Urząd Gminy. W każdym z autobusów umieszczony zostanie kod QR, po zeskanowaniu którego będzie można pobrać aplikację na telefon.</p> <p>Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy Malczyc</p>
2.	Przyjazne oznakowanie przestrzeni wsi	<p>Projekt polega na przyjaznym oznakowaniu przestrzeni tj. ustawieniu tabliczek z nazwami ulic oraz kierunkowskazów do miejsc użyteczności publicznej (m.in. centrum kultury, przychodnia, park, biblioteka itp.), znajdujących się w przestrzeni wsi. Jednolita identyfikacja wizualna ma stać się znakiem rozpoznawczym Malczyc.</p> <p>Osoby i instytucje odpowiedzialne: sołtys i rada sołecka lokalne organizacje pozarządowe oraz Urząd Gminy.</p> <p>Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy Malczyc oraz osoby odwiedzające Malczyce</p>
3.	Malczycki hotspot (projekt zawiera rozwiązania cyfrowe)	<p>Projekt polega na stworzeniu w przestrzeni Malczyc, punktu z darmowym dostępem do Internetu. Punkty takie zlokalizowane zostaną na placach zabaw oraz przy punktach turystycznych, tj. przy wiatkach turystycznych przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu Punkty z darmowym dostępem do Internetu zostaną oznakowane w czytelny dla potencjalnych użytkowników sposób.</p> <p>Osoby i instytucje odpowiedzialne: sołtys i rada sołecka, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu oraz Urząd Gminy.</p> <p>Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy Malczyc</p>
4.	Malczyce dla klimatu (projekt zawiera komponent środowiskowy)	<p>Projekt polega na zainstalowaniu paneli fotowoltaicznych przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu. Energia elektryczna napędzana słońcem zasilać będzie budynek ośrodka kultury oraz oświetlenie przy</p>

		<p>wiatach turystycznych zlokalizowanych w jego sąsiedztwie.</p> <p>Osoby i instytucje odpowiedzialne: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, sołtys i rada sołecka oraz Urząd Gminy.</p> <p>Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy Malczyc, turyści</p>
5.	<p>Malczyckie infoKIOSKI (projekt zawiera komponent cyfrowy)</p>	<p>Projekt polega na ustawieniu w przestrzeni Malczyc, czterech infokiosków. Interaktywne punkty informacji umieszczone zostaną w miejscach związanych z historią wsi. Punkty informacyjne służyć będą przybliżeniu historii starej fabryki celulozy, cukrowni, stoczni oraz kolei. Tablice zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc, o których będą opowiadać.</p> <p>Osoby i instytucje odpowiedzialne: Stowarzyszenie Sympatyków Malczyc i Okolic, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, sołtys i rada sołecka oraz właściciele ziem , obiektów, Urząd Gminy.</p> <p>Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy Malczyc, turyści</p>

Koncepcja inteligentnej wsi dla wsi Malczyce, nie jest sprzeczna ze Strategią Rozwoju Gminy Malczyce na lata 2023-2030, a także innymi dokumentami strategicznymi dla obszaru nią objętego, szczególnie z Lokalną Strategią Rozwoju Krainy Łęgów Odrzańskich (Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność) na Lata 2023-2027 (z perspektywą do 2029).

Przewidywane korzyści dla społeczności lokalnej z wdrożenia koncepcji.

Koncepcja sv pozwoli zwrócić uwagę mieszkańców na kwestie związane z ochroną środowiska naturalnego i przeciwdziałania zmianom klimatycznym, a także znielowaniem przepaści cyfrowej. Ujęto tu między innymi tematy związane z przyjaznym oznakowaniem przestrzeni, dostępem do darmowego internetu, a także zainstalowaniu paneli fotowoltaicznych przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu oraz czterech infoKiosków na terenie Malczyc.

Proponowane zadania nawiązują do definicji inteligentnych wsi, zgodnie, z którą, są to obszary i społeczności wiejskie, które wykorzystują swoje obecne mocne strony oraz pojawiające się szanse, w których tradycyjne oraz nowe sieci i usługi są udoskonalane za pomocą technologii cyfrowych, telekomunikacyjnych, innowacji oraz lepszego wykorzystania wiedzy.

Projekty zaplanowane w ramach koncepcji smart village ukierunkowane są na:

- poprawę jakości życia mieszkańców poprzez podniesienie jakości usług społecznych;
- poprawę atrakcyjności turystycznej Malczyce;
- zwiększenie poziomu integracji społecznej, w tym integracji między pokoleniowej;
- dbanie o zrównoważony rozwój miejscowości.

VII. Opis w jaki sposób koncepcja może być zmieniana/aktualizowana

Koncepcja opracowana została przez Gminę Malczyce, zatem jej pracownicy odpowiedzialni są wprowadzenie wszelkich w niej zmian. Zmiany dokonywane mogą być z inicjatywy lokalnej społeczności, jak również na jej wniosek. Wniosek o dokonanie zmian złożony powinien zostać w formie pisemnej w Gminie Malczyce. W ciągu 14 dni, licząc od dnia wplynięcia wniosku, Gmina Malczyce zobowiązana jest do upublicznienia informacji na temat wnioskowanych zmian. Informacja, o której mowa wyżej, publikowana powinna być przez 7 kolejnych dni. Miejsca publikacji to m.in. strona internetowa Gminy Malczyce, tablica ogłoszeń, media społecznościowe. Po tym czasie – i w ciągu kolejnych 7 dni, pracownicy Gminy Malczyce, zobowiązani są do wprowadzenia proponowanych zmian. Każda kolejna wersja koncepcji, zawierać powinna następujący zapis: Aktualizacja – miesiąc i rok. Zapis ten widnieć powinien bezpośrednio pod nazwą koncepcji, wg poniższego wzoru:

KONCEPCJA SMART VILLAGE DLA WSI MALCZYCE

Gmina Malczyce

„Smart Malczyce w Krainie Łęgów Odrzańskich”

Aktualizacja, miesiąc i rok